

BB???rətarixində? ?n qanlı? cinayətlərdən biri olan Xocal? soyqırımı?nın 27-ci ildönümü ilə? ?laqədar fevralın 26-da Bakıda ümumxalq yürüyüşü keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri yürüyüşə iştirak ediblər.

Paytaxtın Azadlıq meydanından Xətai rayonunda uçaldılmış abidəyə doğrudan hərəkətə başlayan və on minlərlə insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüyüşünün məqsədi Xocalı faciəsi qurbanlarını xatirəsinə ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlara qarşı törədilmişi bu vəhşətə cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

Ön səradə Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın olduqları ümumxalq yürüyüşünün iştirakçıları qanlı? günahsız qurbanlarını – xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmə, uşaqların, qadınların və qocaqocaların portretlərini, 27 il əvvəl törədilmişi hadisələri rindən həzretli şəhərlərini əks etdirən fotoşəkilləri, faciənin təqsirkarlarından cavab tələb etmək, onları cəzalandırmaq, bu soyqırımın beynəlxalq siyasi-hüquqi qiymət vermək barədə çağırışları və soyqırımı qurbanlarını adlarını, soyadlarını əks olunduğu Azərbaycan, rus, ingilis dillərində plakatları və transparentləri tutmuşdular. Marşrut boyunca yolların kənarlarındakı monitorlarda, binaların fasadlarında və eyvanlarında “Dünya Xocalı soyqırımına tanınmaladı!”; “Xocalıya ədalət!”, “Xocalıyı unutmayın!”, “Rədd olsun erməni faşizmi!”, “Xocalı – XX əsrin soyqırımı”, “Cinayətkarlar cəzasız qalmayacaqlar!”, “Xocalı soyqırımı 27 il”, “Xocalı soyqırımı bəziyyətlə qarşı cinayətdir”, “Xocalı sözün bitdiyi yer”, “Viran edilən Xocalı yenidən dirçəlmək” və s. şüarları nümayiş etdirilirdi.

Ümumxalq yürüyüşü iştirakçıları arasında hüznü çöhrələrinə baxanda görünürdü ki, ötən 27 il Xocalı dinc sakinlərini qanlı divan tutulması nədənsə rini yaddalardan silib bilməyib. Bircə gecədə yerli yekən edilməsi bu Azərbaycanın hələrinin adındı Xatən, Liditse və Sonqmi ilə qoşa çəkilir.

Bütövlükdə bu ümumxalq yürüyüşü Azərbaycanın Xocalı soyqırımı ilə bəllə apardığı gənəmiqyaslı iğnin növbəti mərhələsidir. Dünya Xocalı qırımı haqqında əsl həqiqəti bilməli, bəladümlüdür ki, XX əsrin sonunda bütün sivil bəziyyətin gözü qarşısında törədilmişi bu vəhşətli laqeydlilik, yuzlərlə dinc insanın ölümündə təqsirkar olanların cəzalandırılmaması belə faciələrin planetin hər bir nöqtəsində təkrarlanmasına gətirib çıxara bilər. Bu yürüyüşümüz də Azərbaycan xalqının səxli birliyini, onun özünühidlərinin xatirəsinə ehtiramını, iğnəaltındakı torpaqların azad olunması və ölkəmizin razi bütövlüyünün bərpası üçün lindən gələni etmək zmini nümayiş etdirdi.

x x x

Xocalı soyqırımı qurbanlarını abidəsinin ətrafında fəxr qarovul dəstəsi və tər çiçəklər düzülmüşdür.

Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımı abidəsinin önünə qılıq qoydu, faciə qurbanlarını xatirəsinə ehtiramla yad etdi.

Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyeva, Baş nazir Novruz Məmmədov, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Arzu Əliyeva abidənin önünə tər güllər qoydular.

Dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə və şirkətlərin rəhbərləri, diplomatik korpusun nümayəndələri, dini konfessiyaların başçıları, habelə qırından xilas ola bilməyən Xocalı sakinləri də abidənin önünə güllər düzdülər.

x x x

Ümumxalq yürüündə Rusiyadan gələn nümayəndə heyəti də iştirak edirdi.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Rusiyadan gələn nümayəndə heyəti ilə görüşüb söhbət etdilər.

Heyətə Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının beynəlxalq əlaqələr komitəsinin sədr müavini, dünya şöhrətli idmançı Yelena Rodnina, Dövlət Dumasının təhlükəsizlik və korrupsiya əleyhinə komitəsinin birinci müavini Dmitri Savelyev, Dövlət Duması Federal Məclisinin ailə, qadın və uşaqlar komitəsinin sədr müavini Oksana Puşkina, Dövlət Dumasının dövlət təhlükəsizliyi və qanunvericilik üzrə komitəsinin birinci müavini Mixail Yemelyanov, Dövlət Dumasının deputatları Tatyana Sbizova, Denis Parfenov və Aleksey Juravlev, Rusiya Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru, Azərbaycanın dostları qrupunun əlaqələndiricisi, tanınmış politoloq Sergey Markov və həmin institutun MDB ölkələrinə departamentinin rəhbəri Aleksey Bəçkov, hərtərəfli ekspert, "Milli müdafiə" jurnalının baş redaktoru Qor. Korotçenko, rusiyalı yazıçı, rejissor Aleksandr Rusnak, Rusiya Hökuməti yanında Maliyyə Universitetinin sosiologiya və politologiya fakültəsinin dekanı Aleksandr Atilov daxildir.

Sonra Prezident İlham Əliyev Rusiyanın "Rossiya-24" kanalına müsahibə verdi.

X X X

Tarixi faktlar göstərir ki, 22li Azərbaycan torpaqlarında – indiki Ermənistanda, Dağlıq Qarabağ bölgəsində və onun ətrafındakı yeddi rayonunda yaşayan azərbaycanlılar erməni millətçiliyinin davamlı olaraq etnik təmizləmə, soyqırım və təcavüzkarcılıq siyasətinin məruz qalaraq, dönmə yurdlarından didərgin salınaraq qaçqın və məcburi köçkü-köçkünə çevriliblər. "Böyük Ermənistan" xülyası ilə yaşayan erməni öz məqsədlərini çatmaq üçün xarici himayədarların köməyi ilə müxtəlif vaxtlarda azərbaycanlılara qarşı terror və soyqırım həyata keçirməklə etnik təmizləmə siyasətini aparıblar. Təkcə XX əsrdə azərbaycanlılar dörd dəfə – 1905-1906-cı, 1918-1920-ci, 1948-1953-cü və 1988-1993-cü illərdə soyqırım və etnik təmizləmələrin məruz qaldıqları.

SSR-nin süqutundan dərhal sonra isə yenidən yaranmış Ermənistan Respublikasının ilk addımları dövlət siyasəti və iqtisadiyyatında zorla etnik və Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzkar müharibə etməkdən ibarət oldu. Bütün bunların nəticəsində Azərbaycan Respublikası razılığın təqribən beşdə biri ilə əldə edildi, zərər olunmuş torpaqlarda və Ermənistanın öz ərazisində bir milyondan artıq köklü azərbaycanlı etnik təmizləməyə məruz qaldı. Bu təcavüz zamanı mülki azərbaycanlı həlqi qarşı coxsaylı müharibə insanları əleyhinə cinayətlər, o cümlədən soyqırım aktları törədildi. Bu cinayətlər görən mülkiyyətçi məhz təcavüzkarlara olan Ermənistan Respublikası daşınmış.

Müharibənin gedişinin nəfəci və işəhəsrə Xocalı qətlərinin əldə oldu. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşən bu qətlərin müharibədən əvvəl 7 min insanı əldə 1991-ci ilin oktyabrından qədər Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən tamamilə mühasirəyə alındı. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gec kütləvi artilleriya zərbələrinin ardınca Ermənistan silahlı qüvvələri keçmiş SSR-nin 366-cı motoatıcı alayının köməyi ilə Xocalı qətlə əldə. Qətlə alqılar Xocalı qətlə dərmada nə edən xüsusi amansızlıqla onun dinc əhalisinin soyqırımın törədildiyi.

Bu müddətə soyqırım zamanı 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca xüsusi qəddarlıqla öldürüldü; 1275 insan sığınacaq gətirildi və qətlə məruz qaldı. Onlardan 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşağın taleyi bu gündə də məlum deyil. Qətlə zamanı 487 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri ilə bəzi həminin 8 ailə tamamilə məhv edilib, 130 uşaq valideynlərindən birini, 25 uşaq isə hər iki valideynini itirib. Həmin insanlar yalnız etnik mənsəbiyyətlərinə – azərbaycanlı olduqlarına görə amansızcasına öldürüldü, qətlə məruz qaldı və qətlə stə ediləblər. Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalı qətlərinin əldə edilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşlarına 170 milyon AB dollarından artıq ziyan vurulub.

Ermənistan tərəfindən Azərbaycan Respublikasına qarşı başlanan müharibənin səbəbləri və nəticələrinin ümumiyyətlə qiymətləndirilməsi, Xocalıdakı faciəvi hadisələrin bütün mövcud faktları qətlə kildə sübut edir ki, Azərbaycanın bu qətlərinə törədilməsinə cinayətlər şəradan və təsadüfi hərəkət deyil, Ermənistanın sistemli zorakılıq siyasətinin tərkib hissəsi olub. Xocalıdakı mülki insanlar nə məqsədyönlü qətlə nə sadəcə azərbaycanlı olduqları üçün onları kütləvi məhvə yönəlmişdi. Beynəlxalq hüquqa görə belə hərəkətlər "soyqırım" anlayışına uyğundur.

v? dünya ictimaiyy?ti t?r?find?n bu cür tan?nmal?d?r.

Az?rbaycan Respublikas?na qar?? davam ed?n t?cavüz fonunda Erm?nistanda t?r?find?n tör?dilm? müharib?, insanl?q?leyhin? cinay?tl?r v? Xocal? soyq?r?m? insan hüquqlar? v? beyn?lxalq humanitar hüququn? xüsusi? 1949-cu il Cenevr? konvensiyalar?, Soyq?r?m? cinay?tinin qar??s?n?n al?nmas? v? c?zaland?r?lmas? haqq?nda Konvensiya, Mülki v? Siyasi Hüquqlar haqq?nda Beyn?lxalq Pakt, ?qtisadi, Sosial v? M?d?ni Hüquqlar haqq?nda Beyn?lxalq Pakt, ??g?nc?l?r? v? dig?r q?ddar, qeyri-insani, yaxud l?yaq?ti alçaldan davran?? v? c?za növl?rin? qar?? Konvensiya, ?rqi ayr?ayr?-seçkiliyini bütün formalar?n?n l?v? edilm?s? haqq?nda, beyn?lxalq Konvensiya, u?aq hüquqlar? haqq?nda Konvensiya v? a?nsan hüquqlar?n?n v?s?sazadlıqlar?nı müdafi?si haqq?nda Konvensiyan?nı ciddi?kild? pozulmas?d?r.

Xocal? haqq?nda h?qiq?tl?rin? dünyaya çatd?r?lmas?, bu faci?nin xalq?m?za qar?? soyq?r?m? akt? kimi t?tan?nmas? üçün Az?rbaycan dövl?ti bütün z?ruri add?mlar? at?r. Bu sah?d? m?qs?dyönlü f?aliyy?t ümummilli lider Heyd?r?liyev Az?rbaycanda siyasi hakimiyy?t? qay?dandan sonra ba?lan?b. Ulu Önd?rin t???bbüsü il? Xocal? soyq?r?m?na siyasi-hüquqi qiym?t verilib, fevral?n 26-s? Xocal? Soyq?r?m? Günü elan edilib. 2008-ci ild? Heyd?r ?liyev ?liyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla ?liyevanın t???bbüsü il? ba?lanm??a "Xocal?ya ?dal?tlı" beyn?lxalq kampaniyas? bu istiqam?td? t?bli?at?ini daha da f?alla?d?r?b. Faci? il?a?laq?dar d?h?ttli faktlar bu kampaniya ç?rçiv?sind? apar?lan i?l?r say?sind? geni? beyn?lxalq ictimaiyy?t? çatd?r?l?b, planetin bütün gu??l?rind? milyonlarla insan erm?ni mill?tçil?rinin ?sl?simas?na b?l?d olub, bilibl?r ki, erm?nil? öz s?rs?m?deyalar?n? h?yata keçirm?k namain? heç n?d?n, h?tt?u?aqlar? bel? q?tl? yetirm?kd?n ç?kinmir?r. Xocal? soyq?r?m?n?n dünya miqyas?nda t?tan?d?lmas? istiqam?tind? apar?lan sistemli i?in n?tic?sidir ki, ?slam ?m?kda?l?q T??kilat? Parlament ?ttifaq?n?n, Meksika, Pakistan, Çexiya, Peru, Kolumbiya, Panama, Honduras, Sudan, Qvatemala v? Cibuti parlamentl?rinin müvafiq s?nd?l?rind? Xocal?da tör?dilm? kütl?vi q?tl?rin soyq?r?m? akt? oldu?u t?sdiq edilib. Rum?niya, Bosniya v? Herse Herseqovina, Serbiya, ?ordaniya, Sloveniya, ?otlandiya parlamentl?ri, el?c? d? AB?-?n 22 ?tat?n?n icra v? qanunvericilik orqanlar? Xocal? faci?sini q?tl?am kimi qiym?t?ndir?r?k q?tiyy?tl? pisl?yibl?r. Avropa ?nsan Haqlar? M?hkM?hk?m?si 2010-cu il 22 aprel tarixli q?rar?nda Xocal?n?n az?rbaycanl?lardan ibar?t mülki?halisinin q?tl? yetirilm?sinin "müharib? cinay?tl?ri v? ya insanl??a qar?? cinay?tl?r kimi qiym?t?ndiril? bil?n xüsusi? a??r?m?l?" oldu?unu mü?yy?n edib.

H?r il oldu?u kimi, bu il d? Heyd?r ?liyev Fondunun d?st?yi il? dünyanın müxt?lif ölk?l?rind? Xocal? soyq?r?m? q?urbanlar?n?n xatir?sini anma m?rasiml?ri keçirilib. Bu aksiyalar?n t?tirakç?lar?na Fond t?r?find?n haz?rlanm??, Qaraba??n v? Erm?nistanda Az?rbaycan Da?l?q Qaraba? münafiq?sinin tarixind?n b?hs ed?n materiallar, bukletl?r, fotoalbomlar v? kitablar paylan?l?b. Aksiyalar ç?rçiv?sind? erm?nil?rin v?h?ilil?rind?n b?hs ed?n s?n?dli filml?r nümunəyi? etdirilib, r?sm?s?rgil?ri t?kil olunub. Qarda? Türkiy?d?, AB?-da Almaniya, Avstriya, Belçika, Gürcüstanda, Hollandiyada v? dig?r ölk?l?rd? keçiril?n mitinql?r, an?m t?dbirl?ri, konfranslar, s?rgil?r, müsabiq?l?r ictimaiyy?t aras?nda böyük ?ks-s?da do?urub.

Xocal? soyq?r?m?n?n 27-ci ildönümü il? ?laq?dar Bak?da növb?ti ümumxalq yürü?ü dünya ictimaiyy?tin? bir mesaj?d?r. Az?rbaycan öz torpaqlar?nda ikinci erm?ni dövl?tinin yarad?lmas?na imkan verm?y?c?k, ?razi büt?bütövlüyünü b?rpa ed?c?k. H?r k?s? ayd?n olmal?d?r ki, Xocal? soyq?r?m?n?n tör?d?l?rin? c?zas?z qalmas?, münafiq??nin nizama sal?nmamas? n?inki C?nubi Qafqaz regionunda h?m d? bütün dünyada sülh v? sabitlik üçün t?hlük?tör?dir. Bunu 2016-c? il aprel ay?n?n v?v?l?rind? c?bh? x?ttind? ba?vermi? hadis?l?n bir daha sübut edir. Erm?nistanda silahl? qüvv?l?ri növb?ti t?xribatlara ?l ataraq, c?bh? x?tti boyunca yerl???n ya?ay?? m?nt?q?l?rini güclü at??? tutdular. Az?rbaycan Silahl? Qüvv?l?ri dinc sakinl?rin t?hlük?sizliyini t?min etm?k üçün cavab t?dbirl?ri görm?y? m?cbur oldu. Geni?miqyaslı h?rbil?m?liyyatlar n?tic?sind? Az?rbaycan torpaqlar?n?n bir hiss?sini i?alç?lardan t?nt?mizl?di. Xalq?m?z?n, dövl?timizin, ordumuzun mübariz? zminin yenilm?zliyini t?sdiq ed?n 2016-c? ilin 12 aprel döyü?l?ri v? öt?n ilin may?nda Naxçevan ?m?liyyat? sübut etdi ki, torpaqlar?m?z ya?? dü?m?nd?n azad edil?c?k, ??hidl?rimizin qan? yerd? qalmayacaq.

x x x

Bütün gün ?rzind? Xocal? soyq?r?m? qurbanlar?n?n abid?si önün? insan ax?n? davam etdi. On minl?rl? insan soyq?r?m? abid?sini ziyar?t etdi. Abid?nin önün? t?r?ç?ç?kl?r qoyuldu, ??hidl?rin ruhuna dualar oxundu.

